

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

Základní škola a Mateřská škola Kobylnice, okres Kutná Hora

285 74 Kobylnice 38

Identifikátor školy: 600 046 524

Zřizovatel: Obec Kobylnice, 285 74 Kobylnice 38

Školský úřad Kutná Hora, Komenského 6, 284 01 Kutná Hora

Termín konání orientační inspekce: 16. a 17. listopadu 1999

Čj.	031 239/99-2163
Signatura	oc2zt102

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení kvality vzdělávání

Český jazyk, matematika, prvouka

Hodinové dotace jednotlivým předmětům odpovídají schváleným učebním plánům (*Základní škola čj. 16 847/96-2*). Rozvrh hodin je sestaven smysluplně, zohledňuje specifika práce v odděleních (dvě třídy - pět ročníků), personální i psychohygienické podmínky. Ředitelka školy nepožaduje zpracování časových tematických plánů, důsledkem toho jsou nedostatky v plnění učebních osnov (prvouka ve třetím ročníku se řídí zvolenou učebnicí, která neodpovídá učebním osnovám), nebo hromaděním opakování učiva na konci školního roku. Návaznost a splnění učebních osnov prvního stupně základní školy jako celku je tak zajištěna obsahem používaných učebnic a pracovních sešitů. Těmi je také určeno členění jednotlivých témat prvouky, která jsou učebními osnovami koncipována pro první až třetí ročník. Škola nevykazuje žádné integrované žáky, individuální vzdělávací plány tak zpracovávány nejsou. Učitelky žákům s výukovými problémy pomáhají individuální péčí v hodinách, rozsah a tempo práce jsou pro všechny žáky stejné. Žákovi opakujícímu ročník a dětem se symptomy vývojových poruch se věnuje učitelka i prací nad rámec pravidelné výuky. Další specifické potřeby a zájmy žáků škola naplňuje prací tří zájmových kroužků (taneční a dramatický, hra na flétnu, dovedné ruce). Volitelné a nepovinné předměty nejsou zavedeny. Konkrétní příprava pedagogů na jednotlivé hodiny byla až na jednu výjimku pečlivá, plánované cíle hodin byly reálné, poměrně málo však zohledňovaly požadavek spojení teorie s praxí.

Specifikace pro jednotlivé sledované předměty: pro český jazyk a matematiku je plánování a příprava na průměrné úrovni; pro prvouku, která svým charakterem vyžaduje aktivní vstup učitele – rozčlenění učiva do ročníků, zjistila inspekce výrazné nedostatky. V plánování a přípravě výuky celkem jsou pozitiva a negativa v rovnováze.

Personální podmínky se pro sledovanou část zařízení (základní školu) od poslední inspekce z dubna 1998 v podstatě nezměnily. Tři pedagogické pracovnice se dělí o výuku, přičemž pouze jediná splňuje požadavek odborné a pedagogické způsobilosti. Z celkového počtu 47 vyučovacích hodin je tak 17 hodin (36 %) odučeno s plnou způsobilostí, ostatní výuku vedou pracovnice s pedagogickou způsobilostí. Do kvality sledované výuky se tato skutečnost zřetelně promítla. Druhá třídní učitelka si studiem vysoké školy kvalifikaci doplňuje, je ve čtvrtém ročníku dálkového studia. Prostorově budova školy vyhovuje počtu žáků, omezující je pouze málo vhodný prostor školní družiny, sloužící rovněž jako cvičebna pro tělesnou výchovu. Přes snahu učitelů o estetiku prostředí jsou v kvalitě učeben rezervy: vyžadují drobné úpravy a opravy (vymalování, nátěry dveří, opravu parket...), chybí závěsy v jedné třídě, v téže třídě chybí kvalitní nábytek – skříně. Také do úpravy prostor se promítá osobní přístup jednotlivých pracovníků. Nejvýznamnějším problémem v oblasti materiálních podmínek školy je vybavení učebními pomůckami, didaktickou a další technikou. Škola má jediné dva účelně využívané technické prostředky: radiomagnetofon a kopírku (vstřícný přístup zřizovatele pro její využívání). Zpětný projektor, diaprojektor, počítač ani jinou vyučovací techniku škola nemá. Psychohygienické podmínky ve výuce jsou respektovány průměrně. Délka přestávek odpovídá požadavkům, v příznivých podmínkách je žáci tráví venku. Pitný režim je ve škole zajištěn péčí paní školnice. Ve většině sledovaných hodin žáci špatně seděli při psaní, méně bylo pamatováno na relaxační prvky, chyběl pohyb. Výhodou jsou pro individualizaci výuky menší počty žáků ve třídách a odděleních.

Pro všechny předměty je nedostatkem chybějící počítačová technika + programové vybavení.

Český jazyk je dobře materiálně vybaven (mimočítanková četba, pravidla pravopisu, pracovní sešity, nástěnné tabule..., chybí sady měkkých a tvrdých modelů písmen). 30 % hodin českého jazyka je vyučováno s odbornou i pedagogickou způsobilostí. Pro matematiku chybí kalkulátory, řádové počítadlo, demonstrační číselné osy, modely matematických těles apod. S odbornou i pedagogickou způsobilostí je vyučováno 50 % hodin matematiky. Dále pak chybí pomůcky pro matematiku a další přírodovědné předměty – váhy a závaží, odměrné válce, teploměry, siloměry, lupy, demonstrační a žákovské soupravy pro sestavování jednoduchých strojů, sbírky přírodnin apod. Učebnice a další pomocné texty jsou pořizovány a využívány efektivně. Celkově jsou podmínky výuky ještě vyhovující – s citelně slabými místy.

Struktura hodin odpovídá práci v odděleních. Organizace vyučovacích jednotek je promyšlená, drobnější nedostatky jsou v malé vnitřní diferenciaci, vznikají tak časové prostroje rychlejších žáků. Používané formy a metody mají spíše tradiční charakter, moderní pedagogické postupy (činnostní učení, aktivní učení, projektová výuka, systematické vytváření průřezových kompetencí, problémové učení, kooperativní postupy a další) systematicky zaváděny nejsou. ČŠI zaznamenává pouze prvky těchto metod a forem zařazované do tradičně vedených hodin. Vzhledem k podmínkám výuky je velmi častou samostatná práce žáků a práce učitelky s jednotlivcem. Převažuje práce žáků s pracovními sešity v lavicích, výše uváděný nedostatek pomůcek omezuje činnostní charakter výuky.

Výuka českého jazyka je charakteristická dobrou úrovní mluvené řeči obou učitelek. Práce v odděleních vede k vyššímu časovému podílu psaní, doplňovacích cvičení apod. Méně prostoru zbývá na slovní projev žáků, ti většinou pouze jednoduchou (jednoslovnou) odpověď reagují na otázku učitelky. Žáci respektují zavedená pravidla, málo však je vytvářen prostor pro aktivní přístupy.

V matematice a prvouce převažuje práce s abstraktními čísly, pojmy, procvičování početních algoritmů, plnění pedagogem cílených a regulovaných postupů. V prvouce byla výuka výhradně teoretická, přesto že obsahová náplň (zdraví, první pomoc) přímo předurčuje k nácviku, praktickým činnostem. Účinnější byly užité aktivizující metody v matematice – samostatné sestavování úloh, doplňování obsahového významu řešených početních operací. Rezervy jsou v práci s chybou, v manipulaci s předměty, matematickými útvary, tělesy, ve zpětných vazbách.

Organizace, užité metody při výuce českého jazyka a matematiky jsou průměrné, u prvouky nevyhovující.

Základním převažujícím motivačním momentem byl vstřícný přístup obou učitelek, převaha kladného hodnocení, povzbuzení. Naopak není využíváno písemných pochval, v minulém školním roce není v katalogových listech evidována ani jedna. Většina samostatné práce žáků byla připravena zopakováním potřebných znalostí. Průběžná hodnocení byla spravedlivá, učitelkou zdůvodňovaná. Žákům je poskytována pomoc, méně efektivní je zpětná vazba. Ojedinele učitelky navozovaly mezipředmětové vztahy, užívaly vlastních prožitků žáků, učivo bylo méně aktualizováno a přibližováno spojováním s praktickým využitím. Málo je využívána práce s chybou. V hodnocení je kladem vysoká četnost klasifikace – dobrá informovanost rodičů. V několika případech však zaznamenáno i málo účinné (kontraproduktivní) hromadění pouze špatného hodnocení v jednom předmětu a jednom dni. Dalším nevhodným postupem je klasifikace s mínusy, či klasifikace za nesplněný úkol. V motivaci a hodnocení není mezi jednotlivými předměty pozorovatelný rozdíl, pozitiva a negativa jsou v rovnováze.

Ve škole je vytvářena pozitivní pracovní atmosféra, obě učitelky se snaží (až na výše uvedené hromadění známek) odstraňovat stresové situace. Interakce učitel – žák je bezproblémová, jsou dodržována pravidla vzájemného uznávání, slušného chování. Je tak optimálně využíváno objektivních podmínek, výhod malé vesnické školy. Velmi pěknou formou pro rozvoj komunikativních dovedností je tvorba školního časopisu. Interakce a komunikace je ve škole bezproblémová – velmi dobrá.

V plánování a přípravě výuky jsou pozitiva a negativa v rovnováze, většina hodin byla pečlivě promyšlena. Zásadním nedostatkem je nesystémový přístup k plánování výuky prvouky. Podmínky výuky se od poslední inspekce výrazně nezlepšily (personální, prostorové, materiální), značné nedostatky jsou ve vybavení pomůckami a didaktickou technikou. Celkově jsou podmínky ještě vyhovující. Organizace, formy a metody výuky v českém jazyce a matematice jsou dobré, u prvouky nevyhovující. Motivace a hodnocení jsou průměrné. Interakce a komunikace je silnou stránkou školy – je velmi dobrá.

Celkově je kvalita vzdělávání dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepční záměry formuluje ředitelka školy v materiálu *Koncepce školy* pouze obecně ve třech oblastech: výchovně vzdělávací, materiální a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Jen méně konkrétně *Koncepce školy* zahrnuje dva nové momenty – začlenění pátého ročníku a sloučení základní školy a mateřské školy v jeden organizační celek. Jednoznačné cíle jsou stanoveny v materiálním rozvoji, pro zbývající dvě oblasti jde v několika případech o nezávazné apely bez stanovení nástrojů a vyhodnotitelných cílů. Mezi prioritami chybí zejména modernizace vyučovacích metod, začlenění sebeevaluace. Nejúčinnější zpětnou vazbou je pro ředitelku každodenní styk s realitou, dobrá vnitřní i vnější komunikace a uskutečňování mnoha mimovyučovacích akcí, kde žáci bezprostředně projevují výsledky výchovně vzdělávacího procesu. Realnost stanovených cílů je výrazně ovlivňována předpokládaným úbytkem žáků. Konkrétnější podobu má *Plán práce 1999-2000*, který je výčtem již tradičně realizovaných akcí, členěných do měsíců. Samostatně čtvrtletně je plánována práce mateřské školy. Výuka probíhá podle schváleného učebního plánu, jednotlivé vyučovací předměty se řídí zejména obsahem učebnic, metodických příruček, či zaběhnutými zvyklostmi. Tematické plány zpracovávány nejsou, což se záporně projevilo ve sledované výuce prvouky.

Koncepční a plánovací materiály dosud netvoří ucelený systém, jsou významně ovlivňovány novou situací (sloučením s mateřskou školou) a objektivními skutečnostmi (materiálním vybavením a předpokládaným úbytkem žáků). Některé součásti předložených materiálů mají formální charakter. Plánování je ještě vyhovující.

Organizování

Organizační struktura a řídicí kompetence jsou se vzhledem k velikosti zařízení jednoznačně vymezeny. Každodenní přímé vstupy ředitelky do obou součástí – výuka v základní škole, pravidelná výpomoc v jedné fázi práce mateřské školy jsou účinnou zpětnou vazbou správného chodu. Dobré organizační schopnosti ředitelky školy byly v průběhu inspekce prokázány, v mateřské škole dlouhodobě pro nemoc chybí jedna učitelka, také vychovatelka školní družiny byla v pracovní neschopnosti. Situace byla zvládána mimořádným pracovním

vytížením „všech zbylých“ pracovníků.

Kromě obecně platných organizačních norem jsou zpracovány účinné vnitřní organizační předpisy (*Řád školy, Vnitřní řád MŠ pro rodiče, Režim dne v MŠ, Pracovní řád ZŠ v Kobylnici, pracovní náplně provozních zaměstnanců*). V kontrolované povinné dokumentaci se opakují nedostatky zjištěné již minulou inspekcí:

- řád školy opět neobsahuje protidrogovou tematiku, porušen pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve školách a školských zařízeních čj. 16 227/96-22
- zápisy v třídních knihách jsou i nadále v mnoha případech nekonkrétní
- záznamy z pedagogických rad nedokládají předávání závazných pokynů, schválení vnitřních dokumentů
- opravy v dokumentaci nejsou prováděny administrativně správným způsobem

Dalšími nedostatky školního řádu jsou skutečnosti, že není dokladováno jeho schválení pedagogickou radou, nestanovuje způsob uvolňování žáků z výuky.

Bezprostřední je předávání organizačních pokynů, kladem je iniciativa a participace všech pracovníků na uskutečňovaných akcích. Výroční zpráva obsahuje všechny části vyžadované § 17e odst. 2 zákona č. 564/1990 sb., o státní správě a samosprávě ve školství ve znění pozdějších změn. Část o výsledcích vzdělávání žáků je velmi schematická. Podněty a připomínky ČŠI z minulé inspekce byly využity jen částečně. Výrazně v práci školy chybí spolupráce s úplnou základní školou, v tomto směru nejsou realizovány žádné formy a metody doporučené organizačními pokyny MŠMT ČR.

Organizační struktura je přehledná, funkční. Ve vnitřních předpisech a povinné dokumentaci shledala inspekce opakované nedostatky. Významným nedostatkem je izolovanost od úplné základní školy, do které většina absolventů přechází. V organizování jsou citelná slabá místa.

Vedení a motivování pracovníků

Kolektiv pracovníků školy přijal deklarované koncepční záměry, ve výchovně vzdělávacím procesu i při organizaci mimovyučovacíh akcí se všechny angažují. Tvořivost se ředitelka snaží podporovat, v současné době učitelky pracují na databázi údajů o regionu pro využití ve výuce. Výsledky osobních iniciativ se promítají do estetické úrovně školních prostor. Osobnostní předpoklady a zaměření pedagogických pracovníků jsou využívány v zájmových kroužcích. Kriteria pro hodnocení kvality práce jsou pouze rámcová - osobní iniciativa a aktivity nad rámec pracovních povinností. Jejich použití vede k poměrně malému rozpětí výše nadstandardních složek mezd. Sebehodnocení školy je průběžné, analytická činnost v něm není formalizovaná. Jako nejúčinnější zpětnou vazbu uvádí ředitelka školy výjezdy do školy v přírodě – projevy v chování žáků, srovnání s průběhem a výsledky srovnatelné školy spolupřátelící tento výjezd. V dalším vzdělávání pedagogických pracovníků je zřetelný prvek nahodilosti. Kromě průběžného dálkového studia jedné učitelky není tato činnost systematická, účast jednotlivých pracovníků ve vzdělávacích aktivitách pouze reaguje na nabídky akcí v rámci okresu. V minulém školním roce absolvovaná proškolení v práci s gymnastickými míči nepřinesla škole žádoucí užitek, míče ve škole nejsou.

Výše uvedené argumenty dokládají týmovou práci všech pracovníků školy. Vedení pracovníků má demokratický charakter, slabší místa jsou v obecnosti hodnotících kritérií, subjektivitě zpětných vazeb a systematickosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Vedení a motivování má průměrnou úroveň.

Kontrolní mechanizmy

Kontrolní činnost je plánována. Kontrolní vstupy obsahují přímé sledování výchovně vzdělávacího procesu, kontrolu dokumentace a průběžné sledování práce provozního úseku. Mateřská škola je hodnocena pomocí pravidelných přímých vstupů ředitelky školy. Četnost hospitací odpovídá velikosti školy, v průběhu roku je sledována většina předmětů. Některé hospitace jsou zaměřené (např. práce se slabými žáky). Ředitelka vede kontrolní záznamy, ty obsahují hodnocení jednotlivých jevů a případné závěry a doporučení. Jejich plnění je dále sledováno. Kontrola práce školní družiny dokladována není. Slabiny kontrolního systému zjistila inspekce v kontrole plnění učebních osnov, nízké objektivizaci kontrolních nástrojů (žádné „ředitelské“ prověrky, vnější evaluační nástroje apod.).

Kontrola ředitelky co do četnosti odpovídá velikosti školy, je plánovaná, obsahuje dílčí zpětné vazby. Kontrolní nástroje jsou málo objektivizovány, chybí několik částí (kontrola hodnocení žáků, zápisy v třídních knihách, srovnávací testy). Žádný z vedených vnitřních dokumentů neobsahuje analýzu výsledků, vyhodnocení. Zpětná vazba z úplné školy, na kterou žáci přecházejí je nahodilá. V kontrolní činnosti jsou pozitiva a negativa v rovnováze.

Hodnocení kvality řízení

Koncepční záměry školy jsou zřejmé. Spojení základní a mateřské školy je koncepčními a plánovacími materiály spíše okrajově zpracováno. Plánování je rámcové, stanovené cíle jsou setrvačně realizovány. Významně záporně se projevilo, že výuka v základní škole má přílišnou vazbu na používané učebnice, časově tematické plány zpracovávány nejsou. Střednědobé plány výchovné práce mateřské školy jsou účelné. Plánování jako celek je ještě vyhovující. Organizační struktura je se vzhledem k velikosti školy přehledná, vedení je do značné míry rutinní. Organizování však obsahuje i citelně slabá místa. Vedení a motivování pracovníků je průměrné, stejně jako kontrolní systém. Novou skutečností výrazně ovlivňující požadavky na systémovou změnu v řídicí práci je spojení základní a mateřské školy. V tomto ohledu je řídicí práce náročná, objektivně dané nedostatky s personálním zajištěním výuky a výchovy (nemocnost) jsou řešeny se značným vypětím a pracovním nasazením všech tří učitelek (ředitelka školy + učitelka základní a učitelka mateřské školy). ČŠI zjistila v několika oblastech opakované nedostatky a slabá místa. Od poslední inspekce nedošlo k výrazným kvalitativním posunům. Řízení je v těchto souvislostech ještě dostačující.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

- Další existence školy je výrazně ovlivněna předpokládaným úbytkem žáků. V příštím školním roce odejde sedm žáků pátého ročníku do úplné školy, počet žáků do první třídy bude podle stávající perspektivy menší. Velmi tak záleží na přístupu a finančních možnostech zřizovatele – tímto školním rokem končí výjimka MŠMT ČR ve smyslu § 6 odst. 3 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních a vyšších odborných škol (školského zákona) ve smyslu pozdějších změn.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- výběr z povinné dokumentace školy (třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy, školní řád, rozvrh hodin, rozhodnutí o odkladech školní docházky)
- *Výroční zpráva ZŠ Kobylnice 1998-99)*
- *Rozhodnutí ŠÚ Kutná Hora čj. 103/99 z 1999-08-26 o zařazení do sítě škol*
- *Rozhodnutí MŠMT ČR čj. 23 418/97-60 z 1997-07-22 – výjimka ze zákona č. 29/1984 Sb., školského zákona*
- *Plán práce 1999-2000*
- *Koncepce školy*
- vnitřní řídicí materiály ředitelky školy (*Prac. řád, Vnitřní řád MŠ pro rodiče, Režim dne v MŠ*)
- výběr žákovských knížek a sešitů

ZÁVĚR

Základní pozitiva:

- malé počty žáků ve třídách, realizovaná individualizace výuky
- příznivá a vstřícná atmosféra školní práce
- nabídka mimovyučovacích aktivit
- obětavost pedagogických pracovníků (zajištění výuky a výchovy v nepříznivých personálních podmínkách)

Základní negativa:

- zaostávání školy v materiální oblasti (učební pomůcky, technika)
- kvalita výuky prvouky a plnění osnov v tomto předmětu
- prakticky neexistující kooperace s úplnou základní školou
- opakované nedostatky v plánování, organizaci, dokumentaci a kontrolním systému
- kvalitativní stagnace ve výuce i řízení od poslední inspekce

V plánování a přípravě výuky jsou pozitiva a negativa v rovnováze, většina hodin byla pečlivě promyšlena, v dlouhodobém plánování jsou znaky formálnosti. Podmínky výuky se od poslední inspekce výrazně nezlepšily (personální, prostorové, materiální), značné nedostatky jsou ve vybavení pomůckami a didaktickou technikou. Celkově jsou podmínky ještě vyhovující. Organizace, formy a metody výuky v českém jazyce a matematice jsou dobré, u prvouky nevyhovující. Motivace a hodnocení jsou průměrné. Interakce a komunikace je silnou stránkou školy – je velmi dobrá. Celkově je kvalita vzdělávání dobrá.

Koncepční záměry školy jsou víceméně jasné. Plánování je rámcové, stanovené cíle jsou setrvačně realizovány. Plánování jako celek je ještě vyhovující. Organizační struktura je se vzhledem k velikosti školy přehledná, vedení je do značné míry rutinní. Organizování však obsahuje i citelně slabá místa. Vedení a motivování pracovníků je průměrné, stejně jako kontrolní systém. Novou skutečností výrazně ovlivňující požadavky na systémovou změnu v řídicí práci je spojení základní a mateřské školy. ČŠI zjistila v několika oblastech opakované nedostatky a slabá místa. Od poslední inspekce nedošlo k výrazným kvalitativním posunům. Řízení je v těchto souvislostech ještě dostačující.

V efektivnosti čerpání finančních prostředků přidělených státem konstatuje inspekce účelné a úsporné čerpání, které umožňuje výuku, na výrazné zlepšení, zejména v materiálním vybavení, však prostředky nezbývají.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a inspektor

Razítko

Školní inspektor

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Karel Kumstýř

Kumstýř v. r.

V Kolíně dne 1999-11-22

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 1999-12-01

Razítko

Mgr. Iveta Hejtmánková

Hejtmánková v. r.

Podpis ředitelky

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad kutná Hora	1999-12-17	031 291/99-2163

Zřizovatel obec Kobylnice	1999-12-17	031 292/99-2163
---------------------------	------------	-----------------

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	nebyly podány